

## 10.10 Motion nr 9: Svenska Fäktförbundet Förslag om stadgeändring angående det så kallade släktskapskriteriet vid prövning av medlemskap i RF

### Motionärens förslag:

Svenska Fäktförbundet föreslår

**att** stadgarna för Sveriges Riksidrottsförbund ändras i enlighet med bilaga 1

### RS föreslår

**att** RF-stämman beslutar att avslå motionen.

### Riksidrottsstyrelsens utlåtande

Släktskapskriteriet har främst två viktiga syften. För det första bedömer RS att det över tid skulle vara söndrande för idrottsrörelsen att acceptera flera medlemsförbund i RF som bedriver och administrerar samma idrott. En förening eller individ som bedriver respektive utövar en idrott bör som utgångspunkt ha ett tydligt alternativ vad det gäller SF för sitt medlemskap respektive idrottsutövande, det torde vara avgörande för en sammanhållen och enig idrottsrörelse över tid. Det bör även vara endast ett SF som leder utvecklingen av idrotten och dess tävlingsregler.

För det andra bedömer RS att släktskapskriteriet är nödvändigt för att uppnå det bakomliggande syftet för de nya kriterier, villkor och anslutningsformer gällande medlemskap i RF och SISU som infördes 2019. Av den så kallade anslutningsutredningen<sup>1</sup> framgår det på sidan 46 att ambitionen med släktskapskriteriet har varit att både hålla ihop befintliga förbund samt att styra nya idrotter (utanför organisationen) att söka sig till befintliga förbund med nära koppling. Anledningen är i slutändan att det inte ska skapas för många och små administrativa enheter inom idrottsrörelsen. Utan släktskapskriteriet kan idrottsrörelsen bestå av ett mångdubblat antal förbund. Det skulle medföra ett ineffektivt nyttjande av det statliga stödet till idrottsrörelsen där en större del skulle behöva användas till administrativa kostnader.

RS anser att idrottsrörelsen, genom de nya kriterierna, villkoren och anslutningsformerna har en möjlighet att vara mer öppen för nya idrotter, även med släktskapskriteriet. Som framgår av anslutningsutredningen sidan 9 betyder en öppen idrottsrörelse inte att varje idrott behöver bestå av ett eget förbund. Tvärtom är det viktigt att skapa

---

<sup>1</sup> *Kriterier, villkor och anslutningsformer gällande medlemskap i RF och SISU* som behandlades vid Riksidrottsforum 2018.

anslutningsformer som möjliggör och främjar samverkan mellan olika idrotter, särskilt om idrotterna har något gemensamt (ett släktskap). För att uppnå en öppnare idrottsrörelse genom samverkan gavs därför RF i uppdrag att vara ett stöd i sådant arbete, både personellt och ekonomiskt. De två senaste åren har tre processer pågått där RF har varit ett stöd i arbetet för att förbund ska gå samman. Exempelvis är källsporten nu en del av Svenska Skridskoförbundet, där det dock kvarstår ett namnbyte.

Även om RF kan stötta processer för sammangående kan principen om SF:s egna självbestämmande vara ett hinder och motverka principen om en öppen idrottsrörelse i det fall ett SF inte vill samverka med ett ansökande förbund som bedriver nära besläktad idrottslig verksamhet. På så sätt kan kriteriet potentiellt stänga ute förbund som upplevs kunna vara en del av idrottsrörelsen. Under dessa omständigheter kan ett ansökande förbund hamna i ett moment 22, förbundet uppfyller inte kriterierna för medlemskap på grund av ett nära släktskap samtidigt som samverkan inte är möjlig utifrån SF:s egna självbestämmande. Vid en sådan situation är det, om det föreligger särskilda skäl, möjligt att göra undantag från släktskapskriteriet enligt 10 kap. 2 § 2 st. RF: stadgar. Vad som kan anses vara särskilda skäl får över tid utvecklas genom praxis efter bedömning av omständigheter i de enskilda fallen.

För att underlätta bedömningen av nära besläktad idrottslig verksamhet kompletterades kriteriet vid RF-stämman 2019 med en definition i 10 kap 3 § RF:s stadgar. Där framgår att med nära besläktade idrotter avses idrotter som har en eller flera beröringspunkter i utförande eller sammanhang. Följande ska särskilt beaktas vid bedömningen:

1. Idrotterna utövas inom samma, liknande eller oftast närliggande idrottsmiljö samt med samma eller liknande redskap/utrustning.
2. Utövning vid träning och tävling innehåller inslag som i stor utsträckning liknar varandra.
3. Majoriteten av det sökande förbundets föreningar är samtidigt medlemmar i ett annat till RF redan anslutet förbund.

I fråga om fleridrottsförbund som erbjuder flera idrotter utifrån ett specifikt sammanhang avses med nära besläktad idrott att idrottens föreningar riktar sig i stor utsträckning till samma målgrupp eller sammanhang som ett annat till RF redan anslutet fleridrottsförbund.

Genom att stadgereglera vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av nära besläktad idrottslig verksamhet blir det tydligt vilka omständigheter som ska beaktas, med andra ord vad som är relevanta omständigheter för bedömningen. Av styrelsens förslag angående kriterier, villkor och anslutningsformer framgår det att i RS utlåtande behöver det, när styrelsen föreslår avslag utifrån släktskapskriteriet, framgå:

1. vilket eller vilka förbund som RS upplever att det ansökande förbundet bedriver nära besläktad idrottslig verksamhet med.
2. hur parterna ställer sig till samgående mellan förbunden.

Denna information medför ett ännu bättre beslutsunderlag inför RF-stämman.

Oaktat dessa förändringar kommer bedömningen av nära besläktad idrottslig verksamhet fortsatt vara en svår bedömning. Att en bedömning av ett kriterium är svårt innebär dock inte att det är rättsosäkert eller klandervärt. Inom flera rättsområden finns det svåra och subjektiva kriterium/rekvisit som både är vida accepterade och har en stor relevans. Ett exempel är bedömningen av vad som är ett barns bästa. För att upprätthålla rättssäkerheten vid bedömningen av subjektiva kriterium krävs att bedömningen, som är en värdeprövning i det enskilda fallet, dels sakligt motiveras, dels bedöms med höga krav på objektivitet och omdöme. Genom förtydligandet i 10 kap 3 § RF:s stadgar ges bättre förutsättningar för en rättssäker och transparent process och bedömning av släktskapskriteriet.

Sammantaget anser RS att värdet av släktskapskriteriet överstiger den svårighet som finns kring bedömningen.



## Svenska Fäktförbundets motion nr 2 till Riksidrottsmötet 2021

# Förslag om stadgeändring angående det så kallade släktskapskriteriet vid prövning av medlemskap i RF

Svenska Fäktförbundet föreslår

**att** stadgarna för Sveriges Riksidrottsförbundet ändras i enlighet med bilaga 1

### Bakgrund

Medlemskap i Sveriges Riksidrottsförbund (RF) möjliggör för en idrott att få del av statens stöd till idrotten. Detta stöd fördelar RF ”i myndighets ställe” enligt riksdagens beslut och regeringens förordning och regleringsbrev. De enskilda idrotterna som organiseras i specialidrottsförbund (SF) får stöd för att leda, samordna och utveckla sin idrott, föreningarna inom varje SF får statligt stöd för sina lokala aktiviteter (så kallat LOK) och möjlighet att utnyttja SISU:s folkbildningsverksamhet. Medlemmen får stöd för att finansiera grundläggande administrativa funktioner.

Medlemskap i RF är ofta också en förutsättning för att få kommunalt stöd till lokala aktiviteter.

Det är viktigt att framhålla att de möjligheter som öppnas för en idrott som beviljas inträde är vidare än så och här ska nämnas några. Förbundet kan enligt vissa kriterier beviljas stöd till sin barn- och ungdomsverksamhet, sin landslagsverksamhet och sin verksamhet för aktiva med funktionshinder, få stöd för sin internationella verksamhet och från RF kanslistöd i vissa ärenden. Det blir också möjligt att med stöd från staten driva specialidrottsinriktad gymnasieverksamhet. Anslutna föreningar får möjlighet att söka projektbidrag i olika former. De behandlas ”automatiskt” på ett annorlunda sätt inom kommunernas fritidsverksamhet, till exempel är det inte ovanligt med 0-taxa i kommunala idrottsanläggningar för barn- och ungdomsidrott. Medlemskap i RF innebär också automatiskt medlemskap i SISU Idrottutbildarna. Kompensationsstödet för covid-19 har också visat vilken betydelse det kan ha att tillhöra RF för att komma i åtnjutande av stöd. En icke oväsentlig faktor är förstås också att medlemskapet i RF innebär att ens idrott får stämpeln av att vara ”erkänd” eller ”godkänd”.

### Reglerna

Frågan om medlemskap behandlas i RF:s stadgar 10 kap. I §2.4 stadgas att ett ansökande förbund ska ”bedriva/administrera idrottslig verksamhet som inte är nära besläktad med verksamhet inom till RF redan anslutet förbund”. I §3 specificeras vad som menas med nära besläktade idrotter

#### §3 Besläktad idrott

Med nära besläktade idrotter enligt 2 § 4 avses idrotter som har en eller flera beröringspunkter i utförande eller sammanhang. Följande ska särskilt beaktas vid bedömningen:

1. Idrotterna utövas inom samma, liknande eller oftast närliggande idrottsmiljö samt med samma eller liknande redskap/utrustning.

2. Utövning vid träning och tävling innehåller inslag som i stor utsträckning liknar varandra.

3. Majoriteten av det sökande förbundets föreningar är samtidigt medlemmar i ett annat till RF redan anslutet förbund.

I fråga om fleridrottsförbund som erbjuder flera idrotter utifrån ett specifikt sammanhang avses, i stället för vad som anges i första stycket, med nära besläktad idrott att idrottens föreningar riktar sig i stor utsträckning till samma målgrupp eller sammanhang som ett annat till RF redan anslutet fleridrottsförbund.

Formuleringarna i paragraf 3 lämnar öppet för mycket vida tolkningar av vilka idrottsförbund som kan tänkas vara närbesläktade och därigenom kan nekats medlemskap trots att de uppfyller andra krav om medlemskap och antal föreningar. Lägg också märke till att språkbruket vacklar mellan "nära besläktad" i §2 och "besläktad" i §3. Gäller det bröder och systrar eller bryllingar och tolvmänningar? Som framgår nedan har riksidrottsstyrelsen inte tvekat att använda vida tolkningar i sina yttranden om medlemsansökningar.

### **Tillämpning av begreppet "nära besläktad"**

På Riksidrottsmötet 2019 behandlades ett antal ansökningar. Bara en ansökan beviljades och detta skedde då mot riksidrottsstyrelsens rekommendation. Här beskrivs kortfattat bakgrunden till ett antal intressanta ärenden.

- Svenska Padelförbundet, en idrott med en nästan explosivt positiv utvecklingskurva som sedan 2019 bara har förstärkts, nekades inträde. Riksidrottsstyrelsen hänvisade till att verksamheten bedömdes "nära besläktad" med squash eller tennis.
- Svenska Islandshästförbundet fick återigen avslag på sin ansökan. Riksidrottsstyrelsen hänvisade till att verksamheten anses nära besläktad med Svenska Ridsportförbundet. Trots att såväl Ridsportförbundet som Islandshästförbundet på stämman vittnade om att deras slutsats var att samgående inte var möjligt och trots viss opposition i ärendet röstade en majoritet på stämman nej till medlemsansökan.
- Friskis&Svettis Riks var den enda medlemsansökan som riksidrottsstyrelsen tillstyrkte. Man ansåg att det fanns särskilda skäl att frånga regeln om "nära släktskap". Anledningen sades vara att Friskis&Svettis har en bred verksamhet, en bred målgrupp och en bred träningsinriktning. Verksamheten bedömdes inte heller "konkurrera" med andra förbunds verksamhet. Riksidrottsmötet valde på Svenska Gymnastikförbundets yrkande, där oklarheter om släktskapskriteriet uttryckligen åberopades, att "återremittera" medlemsansökan med överväldigande majoritet.
- Svenska Surfförbundets ansökan avlogs med hänvisning till att de bedömdes ha nära släktskap med kanotförbundet på grund av stand up paddle – SUP.
- Svenska Cheerleadingförbundets medlemsansökan, där riksidrottsstyrelsen yrkat avslag, godkändes och detta förbund blev det enda som blev ny medlem 2019. Riksidrottsstyrelsen menade att cheerleading har nära släktskap med trupp gymnastik och därför fortsatt borde organiseras under Svenska Gymnastikförbundet.
- Ansökningar från Svenska Schackförbundet, Svenska Bridgeförbundet, Svenska e-sportförbundet, Svenska förbundet för funktionell fitness, Svenska Lacrosseförbundet samt Svenska Kanotslalomförbundet avlogs också men med andra motiveringar.

### **Bejaka öppenhet?**

Vid Riksidrottsmötet 2019 behandlades propositionen "Kriterier, villkor och anslutningsformer gällande medlemskap i RF och SISU". I riksidrottsstyrelsens

proposition angavs två huvudsakliga ”ledord” ha legat till grund för den utredning som mynnat ut i propositionen. Det ena var ”en öppen idrottsrörelse som inkluderar idrotter och föreningar”. Det andra starka ledordet ”starka medlemsförbund som både verkar för föreningarnas bästa men också uppnår de åligganden som idrottsrörelsen gemensamt har kommit överens om”.

Utredningens slutsatser och förslagen i propositionen talar för att högsta prioritet gavs omsorgen om att medlemsförbunden ”ska uppnå de åligganden som idrottsrörelsen gemensamt kommit överens om”.

Som visats ovan bekräftade den efterföljande behandlingen av medlemsansökningar att allt var sig likt. Regeln att ett idrottsförbund inte får anses ha nära besläktad verksamhet användes flitigt för att motivera avslag på medlemsansökningar. Istället hänvisades nya idrotter till att försöka komma in i redan existerande verksamheter som de anses vara ”besläktade” med.

Besluten om medlemskap vid riksidrottsmötet 2019 är en illustration av hur idrottsrörelsen gått miste om möjligheten att organisera vad som otvetydigt måste karakteriseras som tillräckligt omfattande och välorganiserade idrotter. I vissa fall har det också rört sig om idrotter som kunnat visa på dynamisk utveckling och stark tillväxtpotential. Givet den aggregerade utvecklingen för idrottsrörelsen kan detta tyckas förvånande.

Logiken om att närbesläktade idrotter ska organiseras tillsammans blir svår att förstå då de nuvarande medlemmarna inom RF analyseras. Det är vanligt förekommande att idrotter inom ett SF uppfyller kriterierna för att vara nära besläktade med idrotter som bedrivs inom något annat SF. Organiseringen uppvisar ett virrvarr av lösningar där uppenbarligen helt andra hänsyn än de som finns angivna i stadgarna tagits.

Situationen bland RF:s medlemmar anknyter till en problematik som handlar om den ideella verksamhetens karaktär: Organisationskultur, identitet och traditioner spelar en stor, sannolikt avgörande, roll för organiseringen. RF:s inträdesregler tar ingen hänsyn till detta uppenbara faktum utan postulerar att till exempel aktiva och ledare inom surfing och kanot ska kunna dela en intressegemenskap. Ibland visar stämman större förståelse för verkligheten, till exempel genom att välja in Cheerleadingförbundet, eller i diskussionen om Islandshästförbundet, men hanteringen av medlemsansökningar måste karakteriseras som synnerligen rättsosäker.

Det är viktigt att framhålla att om det föreslagna mottagande förbundet, det vilket riksidrottsstyrelsen säger är nära besläktat, saknar intresse för att inkludera en ny idrott i sin verksamhet eller ställer villkor som inte kan accepteras av den nya idrotten, tar Riksidrottsförbundet inget ansvar för detta. Det innebär att en idrott som uppfyller alla övriga krav, ibland med råge, lämnas åt sitt öde på obestämd tid, så som till exempel skett i fallet med Svenska Islandshästförbundet.

### **Inte rent spel?**

Regeln om släktskap och diskussionerna om ”konkurrerande” verksamhet som förekommer i riksidrottsstyrelsens yttranden om medlemsansökningar kan ifrågasättas utifrån den formella roll som Riksidrottsförbundet har givits. Det är tydligt hur själva konstruktionen som ligger till grund för att komma i åtnjutande av statsstöd för idrottsverksamhet verkar utestängande och hindrar idrottsrörelsens förnyelse.

Det finns anledning att anta att de förbund som beslutar om medlemskap i RF, dvs en idrotts möjligheter att få statliga stöd, har ett ekonomiskt intresse att begränsa antalet medlemmar i största möjliga utsträckning. Fördelningen av det statliga stödet är ju ett

nollsummespel där det egna förbundet får mer bidrag ju färre medlemmar det finns i Riksidrottsförbundet. Hur riksidrottsstyrelsen eller medlemmarna i Riksidrottsförbundet förväntas hantera den typ av intressekonflikter som här skisseras vid beslut om medlemskap är inte klargjort.

Frågan blir då: På vilket sätt gynnar det idrotten i Sverige som helhet att vissa idrotter med uppenbar livskraft och utvecklingspotential nekas inträde i RF och därmed tillgång till det stöd och den kompetens som ett sådant medlemskap innebär? Varför ska de förbund som finns inom RF i praktiken garanteras monopol på en viss idrott?

Beslutet om medlemskap som medlemsförbunden fattar på riksidrottsmötet kan, inte minst om den ekonomiska aspekten beaktas, likställas med myndighetsutövning – tillämpning av reglerna för att komma i åtnjutande av statsbidrag. Mycket talar för att det är möjligt för ett förbund som nekas inträde att överklaga beslutet i domstol även om ingen hittills har prövat den möjligheten. Släktskapskriteriet kan betraktas som ett omotiverat inträdeshinder som möjliggör godtyckliga inträdeshinder. Även om reglerna om släktskap skulle hålla för en domstolsprövning måste slutsatsen vara att idrotten inte följer sin värdegrund och spelar rent spel i en fundamental fråga.

Vägen framåt för svensk idrottsrörelse ligger inte i att bygga murar för att säkra monopol. Ett bifall av denna motion skulle innebära ett första steg för idrottsrörelsen tillbaka till kärnan av sin uppgift, att utveckla idrotten – genom att växa och öka mångfalden.

## **Bilaga 1: Föreslagen ny stadgelydelse**

### 10 kap Medlemskap i RF

#### 1 § Medlemskap i RF

RF-stämman beslutar om förbunds medlemskap i RF. Ansökan om medlemskap ska göras hos RS senast den 1 januari det år stämman hålls

#### 2 § Villkor för medlemskap

Vid prövning av förbunds medlemskap gäller följande:

1. Förbundet ska bedriva och administrera idrott.
2. Förbundet ska vara en ideell förening.
3. Förbundets verksamhet ska stå i samklang med av RF-stämman beslutad verksamhetsidé, vision och värdegrund enligt 1 kap.
- ~~4. Förbundet ska bedriva/administrera idrottslig verksamhet som inte är nära besläktad med verksamhet inom till RF redan anslutet förbund.~~
- 5-4. Förbundet ska ha minst 25 medlemsföreningar med minst 1 500 medlemmar.
- ~~6-~~ 5. Förbundet ska ha varit etablerat och bedrivit idrottslig verksamhet i minst tre år.

Om det finns särskilda skäl kan, efter förslag av RS, beslut om medlemskap tas med avvikelse från villkoren i 4 och 5 punkterna.

#### 3 § Besläktad idrott

Vid Riksidrottsstyrelsens beredning av medlemsansökan ska lämpligheten undersökas av att det ansökande förbundets verksamhet uppgår i

verksamheten hos en existerande medlem. Ett sådant förfarande bygger helt på frivillighet från båda sidor. Om konsensus inte kan uppnås om lämpligheten mellan existerande medlem och ansökande förbund får detta inte påverka en fortsatt handläggning av en inlämnad medlemsansökan.

Med nära besläktade idrotter enligt 2 § 4 avses idrotter som har en eller flera beröringspunkter i utförande eller sammanhang. Följande ska särskilt beaktas vid bedömningen:

1. Idrotterna utövas inom samma, liknande eller oftast närliggande idrottsmiljö samt med samma eller liknande redskap/utrustning.  
2. Utövning vid träning och tävling innehåller inslag som i stor utsträckning liknar varandra.

3. Majoriteten av det sökande förbundets föreningar är samtidigt medlemmar i ett annat till RF redan anslutet förbund.

I fråga om fleridrottsförbund som erbjuder flera idrotter utifrån ett specifikt sammanhang avses, i stället för vad som anges i första stycket, med nära besläktad idrott att idrottens föreningar riktar sig i stor utsträckning till samma målgrupp eller sammanhang som ett annat till RF redan anslutet fleridrottsförbund.